

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

The Development of Learning Activities to Enhance Learning Achievement in Thai Language for Communication According to Contemplative Education with Social Engineer for Undergraduate Students

ศศิพงษ์ ศรีสวัสดิ์^{1*} และ ปาริฉัตร พรหมสอน²

Sasipong Srisawat^{1*} and Parichat Promson²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคมให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 50 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม วิเคราะห์ผลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการทดสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.63/81.89 2) คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ($M = 4.44$, $SD = 0.06$)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร, จิตตปัญญาศึกษา, วิศวกรรมสังคม

Article Info: Received 15 March, 2023; Received in revised form 18 July, 2023; Accepted 29 September, 2023

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาควิชาภาษาศาสตร์ สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: penthai_88@windowslive.com
Lecturer of Thai for Communication, Department of Linguistics, Faculty of General Education, Udon Thani Rajabhat University
Email: penthai_88@windowslive.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาควิชาภาษาศาสตร์ สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: parichat.pr@udru.ac.th
Email: parichat.pr@udru.ac.th

* Corresponding Author

Abstract

The purposes of this research were to: 1) develop learning activities to enhance learning achievement in Thai language for communication according to contemplative education with social engineers for undergraduate students to meet the standard efficiency index set at 80/80. 2) compare the learning achievement of students before and after taking the treatment, and 3) study the students' satisfaction with learning activities.

The research instruments were learning activity packages, a learning achievement test, and a satisfaction assessment form. The sample group in this research consisted of 50 students enrolled in the first semester of the academic year 2022 in a Thai language for communication course, selected by the cluster sampling method. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, standard deviation, t-test, and descriptive statistics.

The results of this research indicated that: 1) the effectiveness of learning activities was found to be at the effectiveness standard of 82.63/81.89. 2) The posttest of the learning achievement was higher than the pretest at a significant level of .05, and 3) the students' satisfaction with learning activities was at a high level ($M = 4.44$, $SD = 0.06$)

Keywords: Achievement in Thai for language communication, contemplative education, social engineer

บทนำ

การกำหนดโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนของสำนักวิชาศึกษาทั่วไปมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้ปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเป็น สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2562)

วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเป็นรายวิชาที่ได้บรรจุไว้ในหลักสูตรของสำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นรายวิชาที่เน้นทักษะทางสังคมที่ใช้เพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้คน (soft skill) ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในโลกยุคปัจจุบันด้วยภาษาไทยให้แก่ผู้เรียน พิชญาวี ทองกลาง และ วรกุล เชวงกุล (2564) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอนเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ วิธีการสอนจึงเปรียบเสมือนอาวุธประจำตัวที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างหลากหลาย เพื่อนำพาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ

ภาพรวมของการจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปีการศึกษา 2564 ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นสะท้อนปัญหาทางการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นรูปแบบที่เน้นการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ บางห้องเรียนจัดบรรยากาศในชั้นเรียนยังไม่เหมาะสม ไม่มีการสอนเกี่ยวกับการตระหนักรู้ในตนเองและปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมและท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สนใจและเบื่อหน่ายต่อการเรียน ดังนั้นผู้สอนควรเพิ่มกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม ให้ความรู้เกี่ยวกับการตระหนักรู้ในตนเองและปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมและท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ มีการวัดผลและประเมินผลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2565) จากการสะท้อนปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ผู้สอนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารต้องปรับปรุงกิจกรรม

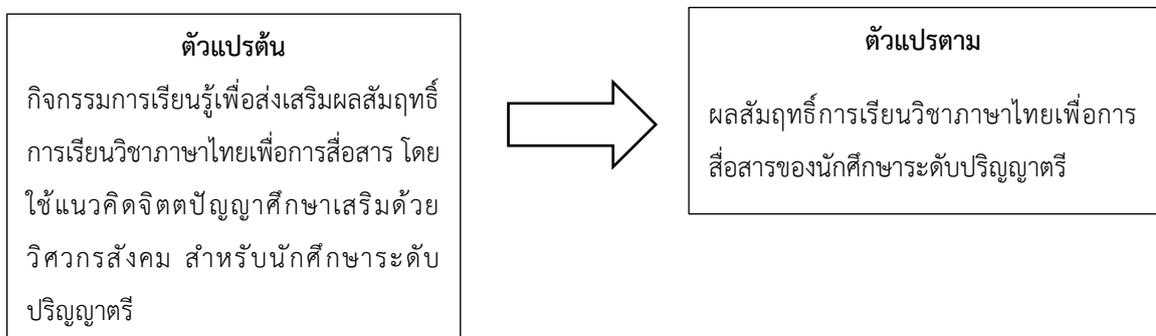
การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมที่สัมพันธ์กับการตระหนักรู้ในตนเองและปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมและท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ และการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ของผู้เรียน ดังที่ อัชมา ชื่นบุญ (2563) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความรู้ รับผิดชอบต่อนหน้าที่ตนเอง รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับองค์ความรู้ใหม่ จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เป็นการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนตระหนักรู้และรู้เท่าทันภายในจิตใจของตัวเองเอง โดยการหยั่งรากลึกถึงแก่นของจิตใจตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความสงบ ความสุข และสนุกในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดคำนึงค้นหาความจริงในตัวเองอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้บรรลุ 3 ฐาน คือ ฐานกาย ฐานใจ และฐานความคิด (เมธินี วงศ์วานิช รมภกาภรณ์, 2558) ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง เกิดสมาธิในการเรียนรู้ และส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่สูงขึ้น แนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีจุดเด่นด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะทางด้านจิตใจ ทักษะทางด้านปัญญา ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะด้านคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อนำมาบูรณาการกับแนวคิดวิศวกรรมสังคมที่มีจุดเด่นในการสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนมีทักษะในการเป็นวิศวกรสังคม ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยปราศจากข้อขัดแย้ง และทักษะการสร้างนวัตกรรมเพื่อสังคม สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในปฏิบัติงานจริง แก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ เช่น ด้านความยากจน ความเหลื่อมล้ำ และปัญหาคุณภาพชีวิต โดยการสร้างหรือนำองค์ความรู้ที่หลากหลายภายในมหาวิทยาลัยมาบูรณาการในการแก้ปัญหาส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองและจัดการตนเองได้ (พลกฤต แสงอาวูธ และ บุชยามาศ เหมณี, 2565) จะเห็นได้ว่าการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม ส่งเสริมความตระหนักรู้ในตนเองและปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมและท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารให้สูงขึ้นได้และสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและวิศวกรรมสังคมเป็นแนวคิดที่เปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเปลี่ยนบริบทผู้สอนจากการบรรยาย เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ประกอบกับการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน การปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมและท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ เพื่อให้ผู้เรียนถึงจุดมุ่งหมายด้วยตนเองอย่างภาคภูมิใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 5 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 250 คน ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) โดยผู้วิจัยแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 50 คน และ เลือกสุ่มมา 1 กลุ่ม จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน เวลา 32 ชั่วโมง ผ่านการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.65 – 5.00

2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 60 ข้อ เป็นแบบปรนัย 5 ตัวเลือก ผ่านการวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC ข้อทดสอบทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป มีค่าความเที่ยง (reliability) KR-21 ที่ 0.83

3) แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 6 ด้านคือ ด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อ ด้านการเรียนรู้ด้วยแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรสังคม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ รวมจำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามความพึงพอใจมีค่าดัชนี (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นมีความตรงในการวัดตามลักษณะและพฤติกรรมที่ต้องการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียน (pretest) ทดลองสอน (Trial teaching) และ ทดสอบหลังเรียน (posttest) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 32 ชั่วโมง แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ แผนกิจกรรมการเรียนรู้และจำนวนชั่วโมงของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	แผนกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง
1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อสาร	1. นักการสื่อสาร	4
2. ภาษาและการสื่อสาร	2. ภาพวาดปริศนา	4
3. การฟังเพื่อการสื่อสาร	3. สุนทรียภาพแห่งการฟัง	4
	4. สถานการณ์จำลอง: ภาษายีราฟและภาษาหมาป่า	4
4. การอ่านเพื่อการสื่อสาร	5. ข้อความโดนใจ	4
	6. อ่าน คิด ถาม ตอบ จากนาฬิกาชีวิต	4
5. การเขียนเพื่อการสื่อสาร	7. แผนที่นักเล่าเรื่อง	4
6. การพูดและการนำเสนอผลงาน	8. หนึ่งมุม หนึ่งเรื่องราว	4
	รวม	32

การจัดกิจกรรมแต่ละแผนจะมีการเก็บคะแนนจากการปฏิบัติกิจกรรมในบทเรียนและแบบทดสอบท้ายแผนในแต่ละแผน หลังการทดลองครบตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยทดสอบหลังเรียน (post - test) เพื่อทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert (1967) จำนวน 10 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สูตร E_1/ E_2 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนใช้การทดสอบค่าที (one group pretest - posttest design) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

3) วิเคราะห์ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วเทียบกับเกณฑ์การประมาณค่าความพึงพอใจของผู้เรียน และการแปลความหมายที่กำหนดไว้

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที**ผลการวิจัย**

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สูตร E_1/ E_2 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2

ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการ	หน่วยที่ 1	หน่วยที่ 2	หน่วยที่ 3	หน่วยที่ 4	หน่วยที่ 5	หน่วยที่ 6	E ₁	E ₂
ระหว่างเรียน	80.83	81.50	82.56	82.94	83.89	84.06	82.63	
หลังเรียน								81.89

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม ของกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า การประเมินด้านกระบวนการ (E₁) ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.63 และการประเมินผลลัพธ์ จากการทดสอบหลังเรียน (E₂) ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.89 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 แสดงว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างได้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อนและหลังเรียน

ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อนและหลังเรียน

การประเมิน	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t*
ก่อนเรียน	50	60	33.66	4.08	26.91
หลังเรียน	50	60	49.62	2.22	

หมายเหตุ : *ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม พบว่าผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปรากฏดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4

ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการประเมิน	M	SD	แปลผล
1. กิจกรรมการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	4.34	0.48	มาก
2. เนื้อหาการเรียนรู้มีความเข้าใจง่าย	4.36	0.48	มาก
3. สื่อประกอบการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.24	0.43	มาก
4. สื่อประกอบการเรียนรู้มีความทันสมัย	4.44	0.50	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.68	0.47	มากที่สุด
6. ทำให้พัฒนาวิธีการสื่อสารกับบุคคลที่มีความหลากหลาย	4.78	0.42	มากที่สุด
7. มีกระบวนการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	4.22	0.42	มาก
8. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำไปสู่แนวทางการพัฒนาสังคม	4.12	0.33	มาก
9. สามารถนำความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้สร้างสรรค์สื่อเพื่อรับใช้สังคม	4.88	0.33	มากที่สุด
10. กิจกรรมการเรียนรู้มีการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสม	4.32	0.47	มาก
โดยรวมทุกรายการประเมิน	4.44	0.06	มาก

ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.44$, $SD = 0.06$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่ผู้เรียนพึงพอใจสูงสุด 3 ลำดับ คือ สามารถนำความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้สร้างสรรค์สื่อเพื่อรับใช้สังคม ($M = 4.88$, $SD = 0.33$) ทำให้พัฒนาวิธีการสื่อสารกับบุคคลที่มีความหลากหลาย ($M = 4.78$, $SD = 0.42$) และกิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($M = 4.68$, $SD = 0.47$)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสิทธิภาพของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ $E_1 = 82.63$ $E_2 = 81.89$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ ส่งผลให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินการอย่างสมดุลและไม่คลาดเคลื่อนในทุก ๆ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบท้ายบทเรียนมีองค์ความรู้สอดคล้องกับกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติในเวลาเรียน มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอความคิดและความรู้สึกต่อกิจกรรมและการพัฒนาต่อยอดความรู้ โดยมีผู้สอนคอยชี้แนะให้คำปรึกษาขณะทำกิจกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce and Weil (2015) ที่ได้เสนอแนวทางการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ควรตรวจสอบคุณภาพที่ใช้ในสถานการณ์จริง ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่ได้กล่าวถึง การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนนั้นจะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอนก่อนที่จะนำไปใช้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัชญ์ วิสเพ็ญ และ ชมพูนุท เมฆเมืองทอง (2556) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านสถิติ

การวิจัย โดยการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดสอบประสิทธิภาพกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการเรียนรู้มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในตนเองในฐานะผู้ส่งสารและเข้าใจผู้อื่นในฐานะผู้รับสาร สามารถเลือกสรรคำและประโยคที่สื่อสารได้เหมาะสมกับผู้รับสาร สื่อสารได้ตรงจุดมุ่งหมาย และมีจรรยาบรรณในการสื่อสาร สอดคล้องกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษาของ Hart (2004) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาคือการให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองและรับฟังผู้อื่นอย่างจริงจัง สอดคล้องกับแนวคิดของ ปราณี อ่อนศรี (2557) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างละเอียดลออ เป็นการส่งเสริมกระบวนการคิดและควบคุมจิตใจภายในตนเองให้รู้ตัวอยู่ตลอดเวลา เข้าใจและเห็นคุณค่าของสรรพสิ่งอย่างปราศจากอคติ เข้าใจการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกในการทำงานส่วนรวม และสามารถนำแนวคิดจิตปัญญาศึกษาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม และกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวได้เสริมด้วยแนวคิดวิศวกรรมสังคม ได้แก่ การใส่ใจข้อมูลต่าง ๆ ในสังคมโดยการสังเกต เก็บข้อมูล คิดวิเคราะห์ แบบมีเหตุและผล นำมาสื่อสารเพื่อสร้างสังคมให้ดีขึ้น รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมความเจริญของสังคมและท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ด้วยการสื่อสาร สอดคล้องกับแนวคิดวิศวกรรมสังคมของ manurung et al., (2019) ; เกสสิณี ตรีพงศ์พันธุ์ (2564) และ ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด (2563) กล่าวถึงทักษะในการเป็นวิศวกรสังคม ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยปราศจากข้อขัดแย้ง และทักษะการสร้างนวัตกรรมเพื่อสังคม เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการปฏิบัติงานจริง แก้ปัญหาพัฒนาท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชยมาศ เหมณี (2565) และ อติพร ทองหล่อ (2564) ได้นำแนวคิดจิตปัญญาศึกษา และแนวคิดวิศวกรรมสังคมบูรณาการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในกิจกรรมและเนื้อหาของรายวิชา ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรรมสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยเน้นการจัดกิจกรรมมากกว่าการบรรยายหน้าชั้นเรียนจากผู้สอน ในแต่ละชุดกิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงการสะท้อนคิดในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประเด็นที่สามารถนำไปต่อยอดพัฒนาตนเองและสังคมอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ Rose (2012) กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา คือการรู้จักตัวเอง การสร้างความไว้วางใจ การจินตนาการสิ่งที่ตนเองต้องการตามศักยภาพ เป็นเป้าหมายระยะสั้นและชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคณา อ่อนธานี (2562) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาเพื่อสนับสนุนความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิตย์ กลางขอนแก่น และสมหวัง แก้วสุฟอง (2564) กล่าวถึง เมื่อนำแนวคิดวิศวกรรมสังคมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจเพิ่มขึ้น เพราะแนวคิดวิศวกรรมสังคมสามารถปรับปรุงแก้ไขงานในระบบต่าง ๆ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้คนหนุ่มมากในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

จากเหตุผลข้างต้น ส่งผลให้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเสริมด้วยวิศวกรสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้เรียนควรเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและวิศวกรสังคมอย่างจริงจัง เนื่องจากจิตตปัญญาศึกษาและวิศวกรสังคมไม่สามารถเข้าถึงได้ด้วยการเข้าร่วมเพียงครั้งคราว ดังนั้นผู้เรียนและครูสอนต้องทุ่มเทความสนใจและเวลาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2. การมีกลุ่มอาจารย์ผู้ปฏิบัติและผู้สนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและวิศวกรสังคมที่ได้พบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือฝึกปฏิบัติร่วมกัน จะทำให้ผู้สอนที่มีความสนใจด้านนี้ได้มีโอกาสเรียนรู้พัฒนาตนเองและสร้างกำลังใจในการทำงานซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานนี้ให้เกิดเป็นผลได้เป็นอย่างดี

3. ผู้สอนควรจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน และสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มสำหรับผู้ที่สนใจจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับจิตตปัญญาศึกษาและวิศวกรสังคมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านแนวทางและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในบริบทต่างๆ เป็นประจำและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและวิศวกรสังคมในรายวิชาต่าง ๆ และพัฒนาคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเข้าใจตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การใช้ปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นและสังคม การเยียวยาจิตใจผู้ป่วยทางจิตในท้องถิ่น

2. ศึกษาเกี่ยวกับพื้นฐานของผู้เรียนด้านความต้องการ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนของสำนักวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้นในการนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

3. ศึกษาเกี่ยวกับความคงทนของความรู้ในการใช้ภาษาและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นและสังคม หลังจากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการวัดความรู้เป็นระยะเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกสลิณี ตรีพงษ์พันธ์. (2564). การบูรณาการวิศวกรสังคมสำหรับการท่องเที่ยววิถีชีวิตในชนบทของไทยสู่ความยั่งยืน. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 4(3), 16-32.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-20.
- ปรัชญ์ วิสเพ็ญ และ ชมพูนุท เมฆเมืองทอง. (2556). การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสถิติวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 6(1), 80-89.
- ปราณี อ่อนศรี. (2557). จิตตปัญญาศึกษา : การศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(1), 7-11.
- พลกฤต แสงอาวุธ และ บุษยมาศ เหมณี. (2565). การนำนโยบายการพัฒนาทักษะวิศวกรสังคมไปปฏิบัติศึกษาเฉพาะกรณีโครงการยุวชน มรส. สร้างชาติ. *วารสารวิชาการธรรมทรศน์*, 22(2), 71-82.

- พิชญาวี ทองกลาง และ วรกุล เชวงกุล. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 49(1), 1-17.
- ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด. (2563). *กระบวนการทัศน์พัฒนาสังคมพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2562). *หลักสูตรสำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- _____. (2565). *รายงานการประชุมสะท้อนผลการเรียนรู้ประจำปีการศึกษา 2564*, 17 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ ห้องประชุมสำนักวิชาศึกษาทั่วไป. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- มานิตย์ กลางขอนแก่น และ สมหวัง แก้วสุฟอง. (2564). แนวคิดประโยชน์อย่างแท้จริงในทฤษฎีวิศวกรรมสังคมของรอสโค ปาวนด์. *วารสารปณิธาน*, 17(2), 73-98.
- เมธินี วงศ์วานิช รัชมกการณ. (2558). การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา: การสังเคราะห์งานวิจัย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 5(2), 328-342.
- อดิพร ทองหล่อ. (2564). ผลของการใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต่อการตระหนักรู้ในตนเองและการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นของนักศึกษาพยาบาล. *ราชวดีสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์*, 11(1), 91-106.
- อังคณา อ่อนธานี. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่เสริมสร้างความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) สำหรับนักศึกษาครู. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 21(3), 326-341.
- อัชฌา ชื่นบุญ. (2563). การศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรีวิทยาลัยเซนต์หลุยส์. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 10(1), 110-124.

ภาษาอังกฤษ

- Joyce, B., Weil, M. and Calhoun, E. (2015). *Model of Teaching*. 9th ed. London: Allyn and Bacon.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Manurung, R., Ismail, R., & Muda, I. (2019). Social engineering model to improve the ability of tourism-based society in managing the local potential around Lake Toba in North Sumatera. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 8(8), 186-191.
- Rose, G. (2012). *Visual Methodologies: An Introduction to The Interpretation of Visual Materials*. 3rd ed. London: Sage.
- Hart, T. (2004). Opening the Contemplative Mind in the Classroom. *Journal of Transformative Education*, 2(1), 28 -46.